

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorum, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

XI. De Æterna Prædestinatione Et Electione Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

Reijcimus & damnamus etiam eorum intemperitatem, qui adiaphora ea opinione abrogant, quasi Ecclesie Dei non esset liberum, (quous loco aut tempore) pro renata, & Ecclesie utilitate vnum vel plura adiaphora recipere, & pro ratione libertatis Christiane surpare.

Iuxta hanc de adiaphoris doctrinam, nulla Ecclesia propter ceremoniarum dissimilitudinem (quarum alie pro ratione libertatis Christiane pauciores, alie maiores obseruant) alteram condemnabit: si modò in doctrina, & in omnibus illius partibus, atq; in legitimo Sacramentorum vsu concordēs fuerint. Verus enim & memorabile dictum est: Diffonantia ieiunij non dissoluit consonantiam fidei.

XI.

DE ÆTERNA PRÆDESTINATIONE ET ELECTIONE Dei.

De æterna electione filiorum Dei inter Augustanæ Confessionis Theologos nulla hætenus aperta & cum scandalo coniuncta lateque sparsa controuersia exorta est. Quia verò apud externos de eo articulo vehementer disceptatum est: & inter nostros etiam homines aliquid gliscere cepit: & Theologi non semper similes de hoc negotio sermones viurpant: studebimus per gratiam Dei in eo elaborare, vt, quantum quidem in nobis erit, omnes dissensiones & schismata apud posteritatem nostram præcaueantur. Itaque illius articuli declarationem huic scripto inserere placuit: vt omnibus manifestum fiat, quæ etiam de hoc articulo nostra fides, doctrina, & confessio sit.

sentien-

V.

sentiendum est, doctrinam de hoc articulo (si tamen iuxta praescriptum & analogiam verbi Dei & fidei proponatur) vel inutilem, vel non necessariam esse; multo autem minus existimandum est, quod offensionis plena sit, & detrimentum aliquod pijs mentibus adferat. Scriptura enim sacra huius articuli non semel tantum, & obiter mentionem facit; sed multis locis eundem satis copiose tractat & explicat. Neque verò propter abusum aut sinistras aliquorum opiniones, doctrina verbi caelestis negligenda est aut rejicienda, quin potius eam ipsam ob causam, ut abusus & pravae opiniones tollantur, verà de hoc negotio sententia ex sacrarum literarum fundamentis proferenda atque proponenda est. Summa autem doctrinae caelestis de hoc articulo, his capitibus, quae recensimus, comprehenditur.

Initio discrimen inter aeternam praescientiam, & inter electionem aeternam filiorum Dei ad aeternam salutem accuratè observandum est. Praescientia enim vel praevisionis Dei, qua ille omnia, antequam fiant, praevidet, & praescit, ad omnes creaturas, tam malas, quam bonas extenditur. Hac enim vel praevisione vel praescientia Dominus antè novit videtque, quicquid est, vel aliquando futurum est, quicquid iam fit, vel quod aliquando continget: siue id bonum sit: siue malum: quia Deum neque praeterita neque futura latent: sed omnia ipsi sunt manifesta & praesentia. Sic enim scriptum est: Nonne duo passeret assidue veniunt: & unus ex illis non cadet super terram, sine Patre vestro. Et Psalteris canit: Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scripti erant dies, qui futuri erant, antequam essent. Et Isaias ait: Habitationem tuam, & egressum tuum, & introitum tuum cognovi, & insaniam tuam contra me.

Math. 10.

Psal. 139.

Isa. 37.

Aeterna verò electio seu praedestinatio Dei ad salutem

tem

tem, non simul ad bonos & ad malos pertinet, sed tantum ad filios Dei, qui ad æternam vitam consequendam electi & ordinati sunt, priusquam mundi fundamenta iacerentur: vt Apostolus testatur, iniquos; Prædestinavit nos in adoptionem filiorum, per Iesum Christum in ipsum.

Præscientia Dei prævidet & nouit etiam mala, antequam fiant: sed non ea ratione, quasi Dei voluntas propitia illa sit, vt fiant. Sed ea quæ peruersa Diaboli & hominum voluntas molitur & efficere conatur, atque etiam effectura est, hæc Deus omnia longè antè prævidet & nouit. Et ipsius præscientia etiam in malis rebus & operibus ordinem suum ita seruat: vt à Dño rebus malis (quas Deus nec vult nec approbat) certæ metæ ponantur atque circumscribatur, quas egredi nequeant, & ipsi præscribitur, quàm diu durare debeant & quando & quomodo ea mala impediri rursus & puniri debeant. Et hæc omnia Dominus ita gubernat, vt ad nominis sui diuini gloriam, & ad electorum suorum salutem cedant; impij verò confundantur & pudeant.

Principium autem & causa mali non est ipsa Dei præscientia: (Deus enim non creat, procurat, efficit aut operatur malum: sed neque illud iuuat aut promouet;) at Diaboli & hominum praua & peruersa voluntas, causa est mali. Sic enim scriptum est: Perditio tua ex te est, Israël: tantummodò in me saluus tibi. Et Dauid inquit: Non Deus volens iniquitatem tu es.

Æterna verò electio Dei non tantum prævidet & præscit electorū salutem, sed ex clementissima Dei voluntate & beneplacito in Christo Iesu causa est, quæ nostram salutem, & quæ ad eam pertinent, procurat, efficit, iuuat, promouet. Et quidē in ea diuina prædestinatione æterna nostra salus ita fundata est, vt etiam inferorum portæ aduersus eam præualere nequeant.

*Os. 13.
Psal. 5.*

Matth. 16.

Iohan. 10.
Act. 13.

Scriptum est enim: Oves meas nemo rapiet de manu mea. Et alibi: Crediderunt, quotquot ad vitam aeternam erant ordinati.

Et hæc sanè æterna electio seu ordinatio Dei ad vitam æternam, non nudè, in arcano illo cœlesti & imperscrutabili Dei consilio consideranda est: quasi ea nihil præterea complectatur, aut ad eam requiratur, aut in ea meditanda expendendum sit, nisi hoc: quòd Deus præviderit, quinam & quot homines salutem sint consecuturi: & qui, atq; quàm multi in æternum sint perituri: aut, quasi Dominus militarem quandam delectum instituerit, atque dixerit aut statuerit: hic saluandus est, ille verò damnandus: hic ad finem usq; in fide constans perseverabit, ille verò non perseveraturus est.

Ephes. 1.

Isa. 14.
Rom. 9.

Ex opinione enim hac multi absurdas, periculosas & perniciosas cogitationes hauriunt: quæ aut securitatem & impœnitentiam, aut angustias & desperationem in mentibus hominum gignunt & confirmant. Sic enim quidam periculose secum cogitant, quin etiam interdum in hanc sententiam loquuntur: Deus (inquiunt) electos suos ad vitam æternam prædestinavit, ante quam mundi fundamenta iacerentur. Electio autem Dei errare non potest; neque eam quicquam impedire aut mutare valet. Ergo si ad vitam æternam sum electus, nihil saluti meæ decedet, etiam si absque omni pœnitentia omnis generis scelera atque flagitia designavero, verbum & Sacramenta contempsero: neque unquam de pœnitentia, fide, precibus aut pietate cogitavero. Necessariò enim saluabor: quia electionem Dei fieri necessariò oportet. Sin verò prædestinatus non fuero, nihil prorsus mihi profuerit, etiam si verbum Dei meditatus fuero, pœnitentiam egero, in Christum credidero, &c. quia prædestinationem Dei neq; impedire neq; mutare potero.

Neq;

Neque verò tantum homines impij, verùm etiam
 quandoq; in has cogitationes veniunt & incidunt:
 ut si maximè per Dei gratiam pœnitentiam agant, in
 Christum credant, & piè viuendi laudabile institutum
 habeant, nihilominus ita secum rem reputent: Quid?
 non ab æterno ad salutem electus seu prædestinatus
 es, omnis tuus conatus, totusque labor tuus irritus
 erit. Et hæc tum præcipuè homini pio in mentem ve-
 niunt, cùm suas infirmitates considerat: & in eorum
 exempla animi oculos defixos habet, qui non in fide
 ad finem vsque perseverârunt, sed à vera pietate in im-
 pietatem rursus prolapsi, & apostatæ facti sunt.

Contra hanc falsam opinionem & periculosas co-
 gitaciones, huic solidissimo fundamento, quod expe-
 ctationem nostram fallere non potest, sed longè fir-
 missimum est, ianiti oportet, nempe: Certum est, o-
 mnem scripturam diuinitus inspiratam, non ad alean-
 dam securitatem aut impœnitentium, sed ad arguen-
 dum, ad erudiendum in iustitia, & ad vitæ emendatio-
 nem propositam esse: Certum est etiam, quòd omnia,
 quæ in scriptura sacra nobis proponuntur, non ideò
 reuelata sint, vt ad desperationem adigamur: sed vt
 per patientiam, & consolationem scripturæ spem ha-
 beamus. Quare hæc nequaquam erit vera & sana sen-
 tentia, aut legitimus vsus doctrinæ de æterna præde-
 stinatione Dei, quibus vel impœnitentia, vel despera-
 tio in hominum mentibus excitatur aut confirmatur.
 Neq; verò nobis scriptura hanc doctrinã aliter, quàm
 hoc modo proponit, vt nos ad verbum Dei reuelata-
 tum, fide amplectendum ableget: ad pœnitentiam
 agendam hortetur: ad piè viuendum inuitet; fiden-
 tiam nostram confirmet: & de salute nostra quàm certissi-
 mos reddat.

Quare cùm de æterna electione seu prædestinatio-
 ne & ordinatione filiorum Dei ad vitam æternam, re-
 ctè & cum fructu cogitare aut loqui volumus, ad sue-

2. Tim. 3.

Rom. 15.

Ephes. 1.

1. Cor. 1.

2. Tim. 3.

Iohan. 15.

Iohan. 3. 10.

2. Thef. 2.

faciamus nos, ne nudam, occultam, nulli homini exploratam & cognitam Dei praescientiam, ratione nostra perscrutari conemur. Sed ad eum modum diuinam electionem meditemur, quemadmodum Dei consilium, propositum & ordinatio in Christo Iesu (qui est verus ille liber vitae) per verbum nobis reuelatur. Totam igitur doctrinam de proposito, consilio, voluntate & ordinatione Dei (omnia, videlicet, quae ad nostram redemptionem, vocati onem, iustificationem, & salutem pertinent) simul mente complectamur. Sic enim D. Paulus hunc articulum in scriptis suis tractauit & explicuit: Idem fecit Christus in parabola illa, de nuptijs regijs: quod videlicet Deus in suo consilio & proposito decreuerit haec:

Rom. 8.

Ephes. 1.

Matth. 22.

I. Ut humanum genus verè redimeretur, atq; cum Deo per CHRISTVM reconciliaretur: qui nobis innocentia atq; perfectissima obedientia, passione ac morte acerbissima iustitiam, quae coram ipso valet, & vitam aeternam promeruit.

II. Ut Christi meritum eiusq; beneficia per verbum & Sacramenta nobis offerrentur, exhiberentur, & distribuerentur.

III. Decreuit etiam, se Spiritu sancto suo per verbum annunciatum, auditione perceptum, & memoria commendatum, velle in nobis efficacem esse, & corda ad veram poenitentiam agendam inflectere, & in vera fide conseruare.

IIII. Illius aeternum propositum est, quod omnes, qui poenitentiam verè agunt, & Christum vera fide amplectuntur, iustificare, in gratiam recipere, & in filios & haeredes vitae aeternae adoptare velit.

V. Et quod fide iustificatos, in vera charitate sanctificare velit: vt Apostolus testatur, Ephes. 1.

VI. Idem in aeterno suo consilio proposuit: se iustificatos etiam in multiplici & varia ipsorum infirmitate,

aduer-

aduersus Diabolum, mundum, & carnem, defensurum, & in vijs suis deducturum atque gubernaturum: & si lapsi fuerint, manum suppositurum, vt in cruce atque tentationibus solidam consolationem percipiant, atque ad vitam conferuentur.

VII. Illius æternum decretum est, quòd opus illud bonum, à se, in illis inceptum promouere, atque confirmare, & ad finem vsque conseruare velit: si modò verbo ipse, tanquam scipioni constanter inmitantur, ipsius opem ardentibus precibus implorent, in gratia Dei perseuerent, & dona accepta fideliter & bene collocent.

VIII. Ille idem in æterno consilio suo decreuit, quòs, quos elegit, vocauit, iustificauit, in altera, æterna illa vita saluos facere & æterna gloria ornare velit.

Et quidem Deus illo suo consilio, proposito & ordinatione, non tantum in genere salutem suorum procurauit: verum etiam omnes & singulas personas electorum (qui per Christum saluandi sunt) clementer præsciuit, ad salutem elegit: & decreuit, quòd eo modo (quem iam recitauimus) ipsos, per suam gratiam, dona, atque efficaciam, salutis æternæ participes facere, iuuare, eorum salutem promouere, ipsos confirmare, & conseruare velit.

Hæc omnia secundum scripturam in articulo prædestinationis & æternæ electionis diuinæ ad adoptionem in filios, & ad æternam salutem, comprehenduntur: Vniuersa illa, de quibus diximus, sub hoc articulo complecti debemus: nec quicquam horum excludendum aut omittendum est, quando de proposito Dei, prædestinatione, electione & ordinatione ad vitam æternam agitur. Et cum secundum scripturam de hoc negotio cogitatur, per gratiam Dei hic articulus & perspicue & dextrè intelligi, & salubriter tractari potest.

Sed & hoc ad pleniorẽ huius negotij declara-

tionem & salutarem vsum doctrinae de diuina praedestinatione electorum ad salutem, cognitu est necessarium. Cum, videlicet, soli electi saluentur, quorum nomina scripta sunt in libro vitae: quomodo & vnde agnosci possit, quinam sint electi, & quibus haec doctrina solatio esse possit & debeat.

De hac autem quaestione non iudicandum est: ex rationis nostrae sententia: sed neque ex lege: neque ex vlla aliqua externa specie. Et cauendum est, ne absconditam & occultissimam abyssum diuinæ praedestinationis peruestigare conemur. Quin potius in reuelatam Dei voluntatem intueri nos oportet. Etenim certos nos reddidit de mysterio suae voluntatis: idque ex arcano illo consilio suo per Christum, in lucem produci curauit: vt publicè praedicaretur.

Ad hunc modum autem nobis illud arcanum consilium Dei reuelatur. Quos praedestinavit, elegit, & praordinavit, (inquit Paulus Roman. 8.) hos & vocavit. Dominus autem non solet homines immediate vocare: sed per verbum: vnde & praecipit, suo nomine praedicari poenitentiam & remissionem peccatorum, Idem testatur Paulus, 2. Corinth. 5. dicens: Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante PER NOS. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Et parabola Evangelica docet, conuiuas, quos rex ad filij sui nuptias conuenire volebat, per emissos ipsius ministros, inuitatos & vocatos esse. Et sanè Dominus in vineam suam vocat, alios quidem hora prima, alios tertia, sexta, nona, vel etiam vndecima hora, Matth. 20.

Si igitur aeternam electionem ad salutem vtiliter considerare voluerimus, firmissimè & constanter illud retinendū est: quòd non tantum praedicatio poenitentiae, verum etiam promissio Evangelij sit vniuersalis: hoc est, ad omnes homines pertineat. Eam ob causam

Ephes. 1.

2. Tim. 1.

Luc. 24.

Matth. 22.

Chri-

Christus iussit prædicari in nomine suo pœnitentiam & remissionem peccatorum, IN OMNES GEN-
TES. Deus enim MUNDVM dilexit, eiq; filium su-
um vnigenitum donauit. Christus peccata MUNDI
sustulit. Idem carnem suam tradidit pro MUNDI
VITA: Ipsius sanguis propitiatio est, pro TOTIVS
mundi peccatis. Christus dicit: Venite AD ME O-
MNES, qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam
vos. Deus omnia in incredulitate conclusit, vt O-
MNIYM MISERBATVR. Non vult Dominus ali-
quos perire, sed OMNES ad pœnitentiam reuerti.
Idem Dominus OMNIYM, diuus in OMNES qui in-
uocant illum. Iustitia Dei per fidem IESV Christi
venit in OMNES, & super OMNES, qui credunt in
eum. Et hæc est voluntas Patris, vt OMNES, qui in
Christum credunt, vitam æternam habeant. Et vult
Christus, vt in genere omnibus, quibus pœnitentia a-
genda prædicatur, etiam hæc promissio Euangelij pro-
ponatur.

Et hanc vocationem Dei, quæ per verbum Euange-
lij nobis offertur, nō existimemus esse simulatam & tu-
catam: sed certò statuamus, Deum nobis per eam vo-
cationem voluntatem suam reuelare: quòd, videlicet,
in ijs, quos ad eum modum vocat, per verbum efficax
esse velit, vt illuminentur, conuertantur, & saluentur.
Verbum enim illud, quo vocamur, ministerium Spiri-
tus est: quod Spiritum sanctum adfert: seu, per quod
Spiritus sanctus hominibus confertur: & est virtus
Dei ad salutem omni credenti. Cùm igitur Spiritus
sanctus per verbū efficax esse, nos corroborare, & vires
subministrare velit: profectò vult Dominus, vt verbum
Euangelij recipiamus, ei credamus, atq; pareamus.

Qua de causa electi his notis, in sacris literis, ab a-
lijs discernendi, describuntur. Oves meæ vocem meam
AUDIUNT, & ego cognosco eas, & sequuntur me,

*Luc. 24.**Iohan. 3.**Iohan. 1.**Iohan. 6.**1. Iohan. 2.**Matth. 11.**Rom. 11.**2. Pet. 3.**Rom. 10.**Rom. 1.**Iohan. 6.**Luc. 24.**Marc. 16.**2. Cor. 4.**Roman. 1.**Iohan. 10.*

*Ephes. 1.**Roman. 8.**Matth. 5.**Roman. 8.**1. Cor. 1.**Philip. 1.**2. Per. 3.**Hebr. 3.*

& ego illis do vitam aeternam. Et, qui secundum propositum ordinati sunt ad capiendam hereditatem: audiunt Euangelion, credunt in CHRISTUM: inuocant DEUM, eiq; gratias agunt: sanctificantur in charitate, perseverant in spe, patientia & consolatione sub cruce. Et quamuis haec bona omnia in ipsis adhuc tenuia atque infirma sint: tamen esuriunt & sitiunt iustitiam.

Sic scilicet Spiritus Dei testimonium electis perhibet, quod sint filij Dei: & cum, quid perendum sit, nesciunt, sicut oportet, ipse Spiritus pro eis intercedit gemitibus inenarrabilibus.

Præterea scriptura testatur, Deum, qui nos vocauit, ad eum fidelem esse, ut cum bonum opus in nobis inceperit, illud conseruare, & continuare, atque ad finem usq; perducere & perficere velit: si modò non ipsi nos ab eo auertamus, sed initium substantiæ usq; ad finem, firmum retineamus: ad quam constantiam, suam nobis gratiam promisit.

Hanc reuelatam Dei voluntatē inquiramus, meditemur, atq; ut eidem pareamus, sedulo elaboremus: quandoquidē Spiritus sanctus per verbum (quo nos vocat) gratiam, vires & facultatē largiri vult: arcana autem & occultæ prædestinationis diuinæ abyssum perscrutari ne conemur. In hanc sententiam Christus cuidam curiose interroganti, an pauci saluarentur, respondit: Contendite, ut intretis per angustam portam. Et D. Lutherus inquit: Eodem ordine, quē Paulus in Epist. ad Romanos obseruauit, pcedere. Prima tua cura sit, de Christo, eiusque Euangelio: ut & tua peccata, & ipsius gratiam atq; clementiā agnosceas. Deinde, luctare cum peccato, sicut docet Paulus à primo capite, usq; ad octauum. Postea ubi (in octauo capite) sub cruce, tentationibus, & afflictionibus exercitatus fueris, nonum, decimum, & undecimū caput rectè te docebunt, quanta in prædestinatione diuina consolatio reposita sit.

Quod

In præfatione super Epistolam ad Romanos.

Quòd autem multi vocati sunt, pauci verò electi. eius rei causa non est vocatio diuina, quæ per verbum fit, quasi Dei hæc sit sententia: ego quidem vos, quibus verbum meum propono, externè, per id verbum omnes voco ad regni mei cœlestis participationem, at in corde meo non de omnibus serò ad salutem vocandis, sed de paucis tantùm, cogito. Voluntas enim mee hæc est, vt maior eorum, quos per verbum voco, pars neq; illuminetur, neq; conuertatur, sed condemnetur atq; in æterna morte maneat: etsi per verbum meum, quo vocantur, aliter meam illis mentem declaro, &c. Hoc enim esset Deo contradictorias voluntates affingere: quasi is, qui æterna veritas est, secum ipse differret: aut aliud loqueretur, aliud verò corde premeret. Hanc leuitatem, hanc improbitatem (cùm aliud verbis proponitur, aliud in corde fouetur) Deus ipse etiam in hominibus arguit & punit: vt Dauid aliquoties testatur. Et hac ratione fundamentum fidei nostræ maximè necessarium & consolationis veræ plenissimum prorsus euerteretur: ex quo nobis quotidie admonitiones hæc afferuntur & inculcantur, quòd ex solo Dei verbo (per quod nobiscum agit, nosq; vocat) dicere atq; statuere debeamus, quæ sit ipsius erga nos voluntas: & quòd omnia illa, quæ nobis in verbo Domini promittuntur, firma fide amplecti, neq; de ijs vlla ratione dubitare debeamus.

Psal. 5. 12.

Et quidem eam ipsam ob causam (ne de reuelata Dei erga nos voluntate dubitemus) promissionem Euangelij Christus non tantùm generaliter proponit: sed etiam sacramenta promissioni annexere voluit, quibus tanquam sigillis ad promissionem appensis, vnicuiq; credenti promissionis Euangelicæ certitudinem confirmat.

Ea de causa retinemus etiam priuatam absolutionem (vt Augustana Confessio articulo vndecimo lo-

quitur:) docentes, Dei mandatum esse, vt absolutio-
ni fidem habeamus, ac certò statuamus, tam verè (quã-
do verbis absolutionis fidem habemus) Deo reconci-
liatos nos esse, ac si vocem cœlitus delapsam ea de re
audiuissemus: quam sententiam etiam Apologia con-
firmat. Hæc verò consolatio eximia prorsus nobis eri-
peretur: si non ex vocatione, quæ fit per verbum &
Sacramenta, de voluntate Dei erga nos statuendum
esset.

Quin etiam illud fundamentum religionis nostræ
euertetur: quòd credimus, Spiritum sanctum cum
verbo prædicato, audito & diligenter considerato, præ-
sentem atq; efficacem esse & operari velle. Quare ne-
quaquam sentiendum est, vt paulò antè monuimus,
eos etiam in electorum numero habendos, qui verbum
Dei contemnunt, repellunt, execrantur, atque perse-
quuntur: qui audito verbo corda sua contra illud ob-
sternunt: qui Spiritui sancto resistunt: qui in peccatis
absq; pœnitentia perseverant: neq; in Christum verè
credunt: externa tantùm specie pietatè præ se ferunt:
aut extra Christum alias iustitiæ & salutis rationes qua-
runt. Vt enim Deus in æterno suo consilio ordinauit, vt
Spiritus sanctus electos per verbum vocet, illuminet,
atq; conuertat, atq; omnes illos, qui Christum vera fi-
de amplectuntur, iustificet, atq; in eos æternam salutem
conferat: ita in eodem suo consilio decreuit, quòd eos,
qui per verbum vocati, illud repudiant, & Spiritui san-
cto (qui in ipsis per verbum efficaciter operari & effi-
cax esse vult) resistunt, & obstinati in ea contumacia
perseuerant, indurare, reprobare, & æternæ damnatio-
ni deuouere velit. Et secundùm has rationes intelligen-
dum est, quòd scriptura dicit: Multos vocatos, paucos
verò electos esse.

Pauci enim verbum Dei seriò recipiunt, eiq; sincerè
obtemperant: maior pars contemnit verbum: neq; in

Matth. 22.

Actor. 15.

Hebr. 4.

Actor. 7.

Luce. 14.

Marc. 16.

Matth. 7.

22.

Roman. 9.

Matth. 22.

regijs

regijs illis nuptijs vult comparere. Huius contentus
verbi non est in causa, vel præscientia vel prædestina-
tio Dei, sed peruersa hominis voluntas, quæ medium
illud & instrumentum Spiritus sancti, quod Deus ho-
mini per vocationem offert, reijcit, aut deprauat: &
Spiritu sancto, qui per verbum efficaciter operari cu-
pit, repugnat, sicut Christus dicit: Quoties volui con-
gregare te, & NOŒVISTI?

Matth. 23.

Multi quidem verbum Dei in initio magno gaudio re-
cipiunt: sed postea rursus deficiunt. Eius autem rei
causa non hæc est, quasi Deus illis, in quibus bonum
illud opus iam incepit, gratiam suam ad perseveran-
dum dare nolit: Hoc enim cum Pauli verbis pugnat:
Sed vera causa defectionis ipsorum est, quod se a san-
cto Dei præcepto rursus, & quidem perulenter auer-
tunt: quod Spiritum sanctum contristant, & exaspe-
rant: quod conuincationibus huius mundi rursus sese
implicent, & Satanæ hospitium cordis sui adornant. Ho-
rum hominum posteriora deteriora sunt prioribus.

Luc. 8.

Hucusq; sacra scriptura in reuelando diuinæ præde-
stinationis mysterio progreditur. Quod si intra has
metas nos continuerimus, & verbo Dei reuelato inai-
xi fuerimus, profecto doctrina illa amplissimam conso-
lationis veræ materiam nobis suppeditabit. Egregie
enim prædestinationis doctrina articulum iustificatio-
nis confirmat: quod, videlicet, gratuito, sine omnibus
operibus & meritis nostris, ex mera gratia propter so-
lum Christum iustificemur atq; saluemur. Ante secu-
la enim huius mundi, priusquam in rerum natura esse-
mus, imò antequam mundi fundamenta iacerentur:
cum quidem nihil boni agere adhuc poteramus: secun-
dum propositum Dei, in Christo, ad æternam salutem
electi sumus: Hac etiam doctrina omnes falsæ opinio-
nes, & errores de viribus naturalis nostri arbitrij, euer-
tuntur: quia manifestum est, quod Deus in suo consilio

Philip. 1.

2. Pet. 2.

Ephes. 5.

Hebr. 10.

2. Pet. 2.

Luc. 11.

Rom. 9.

2. Tim. 1.

ante mundi secula decreuerit atq; ordinari, quod omnia, quae ad conuersionem nostram pertinent, ipse virtute Spiritus sui sancti (per verbum) in nobis efficere & operari velit.

Quin etiam haec doctrina praeclearam nobis consolationem monstrat. Quantum enim est hoc beneficium Dei, quod is de vniuscuiusq; Christiani conuersione, iustitia & salute, adeo sollicitus fuit, atq; tam fideliter procurauit, vt ante iacta fundamenta mundi deliberauerit, atq; in illo arcano suo proposito iam tum ordinauerit, quomodo me ad salutem vocare, adducere, & in illa conseruare velit? Quid? quod meam salutem adeo firmis praesidijs munire voluit: vt eam in aeternum suum propositum (quod falli aut everti nunquam potest) tanquam in arcem munitissimam collocaret, atq; adeo in omnipotenti manu Domini nostri Iesu Christi (vnde nemo rapere nos potest) conseruandam poneret. Si enim nobis tutela & defensio nostrae salutis committeretur, Deus bone, quam leui momento eam, propter infirmitatem, prauitatem & corruptionem carnis nostrae amitteremus? quam facile ea nobis per insidias & vim diaboli atq; mundi machinis nostris manibus extorqueretur atq; eriperetur? Ideo Paulus certitudinem beatitudinis nostrae super fundamentum propositi diuini extruit, cum ex eo, quod secundum PROPOSITVM Dei vocati sumus, colligit, neminem nos posse separare a dilectione Dei, quae est in Christo Iesu Domino nostro.

Iohan. 10.

Roman. 8.

In afflictionibus vero & grauib⁹ tentationibus dulcissimam ex hoc articulo consolationem petere licet. Docemur enim, Deum in consilio suo, ante secula mundi decreuisse: quod in omnibus calamitatibus, miserijs, & angustijs nobis adesse, tolerantiam sub cruce largiri, consolari nos, spem Christianam exsuscitare, alere, & nutantem erigere, talemq; tandem euentum

dare

dare velit: vt omnia mala ad salutem nostram cedant, eamq; promoucant. Vnde & D. Paulus egregiam consolationem ex hoc articulo depromit, cum docet: Deum in suo proposito ante tempora mundi ordinabile, quasnam tribulationes, & quod crucis genus Dominus singulis Christianis imponere velit, vt omnes conformes fiant imagini filij sui, & ostendit, quod vniuiq; pio sua crux in bonum cedat seu cooperetur: propterea quod pij omnes secundum **PROPOSITUM** Dei sint vocati. Ac tandem vniuersa complectitur: quod neq; tribulatio, neq; angustia, neq; vita, neq; mors, &c. possit nos separare à dilectione Dei, quæ est in Christo Iesu.

Rom. 8.

Præterea hic articulus luculenter testatur, quod Ecclesia DEI aduersus omnes inferorum portas & impetus sit mansura. Et docet, quæ sit vera DEI Ecclesia: ne magna illa falsæ Ecclesiæ autoritate & augusta illius specie offendamur.

Rom. 9.

Et ex hoc articulo multæ grauissimæ admonitiones & exhortationes depromuntur, vt, Luc. 7. Contemnunt Dei consiliū, aduersas semetipsos. Et Luc. 14. Dico vobis, quod nemo virorum illorum gustaturus sit cœnam meam. Et alibi: Multi vocati sunt, pauci verò electi. Et rursus: Qui aures habet audiendi, audiat. Et: Videte, quomodo audiatis. Atq; ita doctrina de hoc articulo salutaris est, plena consolationis, & ad vsum nostrum multis modis transferri potest.

Accuratè autem discrimen obseruandum & retinendum est, inter id, quod de hoc negotio expressè in sacris literis reuelatum est: & inter ea, quæ non sunt reuelata. Præter illa enim, de quibus hætenus dictum est, & quæ in Christo manifestè reuelata sunt, multa adhuc Dominus de hoc mysterio reticuit & occultauit: eaq; soli suæ sapientiæ & scientiæ reseruat. Talia inuestigare, cogitationibus nostris indulgere, quid

de ijs

de ijs statuere, aut scrutari nobis non licet, sed toti à verbo Dei reuelato, quod ipse nobis proponit, pendere debemus. Hæc admonitio in hoc mysterio apprimè necessaria est.

Ea enim est corruptæ naturæ nostræ curiositas, vt magis ijs, quæ abstrusa & arcana sunt, indagandis, quam ijs, quæ de hoc negotio Deus in verbo suo nobis reuelauit, cognoscendis, delectemur: præsertim cum quædam in hoc mysterio tam intricata & perplexa occurrant, quæ nos in mentibus nostris acuminè ingenij nostri, conciliare non possumus: sed neq; id nobis à Deo demandatum est.

Dubium quidem non est, quin Deus exactissimè & certissimè ante tempora mundi præuiderit, & hodie etiam nôrit, quinâ ex eorum numero, qui vocati sunt, in Christum credituri, aut non credituri sint: qui ex conuersis, in fide perseveraturi sint, qui non: & qui in peccata graua prolapsi, reuersuri sint, & qui in sceleribus perituri. Et haud dubiè etiam numerus eorum, qui saluabuntur, & damnandorum, Deo probè notus est. Quia verò Dominus talia arcana soli suæ sapientiz reseruauit: neq; ea de re quicquam in verbo suo reuelauit: multò verò minùs hæc mysteria cogitationibus nostris indagare nos iussit: quin potiùs, ne id conaremur, prohibuit: non decet nos cogitationibus nostris indulgere, statuere aliquid, ratiocinari, aut illa occultissima inuestigare velle: sed in verbo ipsius reuelato (ad quod ille nos ablegauit) acquiescere nos oportet.

Rom. II.

Nouit enim Dominus procul dubio tempus & horam, eamq; apud se constituit, quando, videlicet, vnūquēq; vocare, conuertere, & lapsum rursus erigere velit. Quia verò id nobis non est reuelatum: intelligimus hoc nobis iniungi seriò, vt semper prædicando & tractando eum verbo instemus, tempus verò, & horam conuersionis Deo permittamus.

Act. 1.

Ad

Ad eundem modum cum videmus, quod Deus verbum suum alicui regno aut ditioni donat, idem verò alij genti non largitur; item, quod id ipsum ab vno populo aufert, alij verò diutiùs concedit: quod hic induratur, excæcatur, & in reprobum sensum datur, ille verò, qui in eadem culpa hæret, ad Deum conuertitur, &c. cauendum est diligenter, ne in his rebus expendendis, cogitationibus nostris nimium indulgeamus. Paulus autem certas metas nobis posuit, quousq; progredi liceat. Iubet enim nos in illis, qui pereunt, considerare iustum Dei IUDICIUM & pœnas peccatorum; Sunt enim hæc digna peccatis supplicia, si Deus totam aliquam prouinciam aut gentem (propter verbi diuini contemptum) ita punit, vt hoc ingens malum etiam in ipsorum posteritatem redundet: vt est videre in obstinatis & perditissimis hominibus, Iudæis. Et hoc modo Dominus quarundam prouinciarum & personarum pœnis seueritatem suam ostendit, vt demonstrat, quibus nos omnes malis digni essemus, qui Deo pro reuelato verbo ingrati sumus, & indignè Euangelio viuimus, Spiritum sanctum sæpe grauiter contristamus. Et vult Dominus, vt illorum exemplis moniti, in timore Dei viuamus: &, vt ipsius bonitatem (quæ præter meritum nobis contingit) in nobis, quos verbo suo dignatur, neq; nos indurat, aut reijcit, agnoscamus, & gratam mente celebremus.

Cum enim natura nostra peccato corrupta, & idcirco, iræ diuinæ & æternæ damnationis rea sit: Deus nobis prorsus nihil debet: neq; vilo iure tenetur, vt nobis verbum suum & Spiritum sanctum largiatur, atq; gratia & fauore nos prosequatur. Quid? quod sæpe etiam ea dona, quæ ipse nobis ex gratia largitur, repudiamus, nosq; æterna vita indignos reddimus. Iustum igitur suum iudicium, quod hominum impietas meretur, conspiciendū in quibusdā regnis, populis, personis,

Rom. II.

Act. 13.

propo-

proponit, vt nos cum illis collati, & quam in illis deprehensi, tantò accuratiùs Dei immensam misericordiam (quæ nulli merito nostro debetur) in vasis misericordiæ agnoscere & celebrare discamus.

Illi enim nulla afficiantur iniuria, qui poenas suæ impietatis luunt, & scelerum suorum stipendia accipiunt. At in his, quos Deus luce verbi sui donat, eamq; apud ipsos conseruat, qua miseri mortales illuminantur, conuertuntur, saluantur, Dominus immensam suam gratiam & misericordiam, sine ipsorum meritis commendat.

Osc. 13.

Cùm eò vsq; in huius articuli meditatione progredimur, tum in tuta & regia via ambulamus. Scriptum est enim de hoc mysterio: *Perditio tua ex te est, Israel; tantummodo in me auxilium tuum.*

Rom. 9.

Quæcunq; autem cogitationes & quicunq; sermones extra hos limites in hac disputatione euagari volent, eos statim cohibeamus, & cum D. Paulo labellum digito compescamus, memores dicti: *O homo, tu quis es, qui responses Deo?*

Rom. 11.

Et sanè, quòd in hoc articulo non omnia perscrutari & peruestigare possimus aut debeamus, docet D. Paulus suo ipsius exemplo. Cùm enim de hoc articulo multis è verbo Dei reuelato disputasset: tandem eum eò ventum esset, vt diceretur, quænam Deus arcanæ suæ sapientiæ de hoc mysterio reseruasset: silentio ea tegit, disputationem abruptit, & his verbis concludit: *O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius! Quis enim cognouit sensum Domini? &c. scilicet, extra & supra id, quod ipse in verbo suo nobis reuelauit.*

Ephes. 1.

AETERNA igitur Dei prædestinatio in Christo, & nequaquam extra mediatorem Christum consideranda est. In Christo enim (inquit Paulus) elegit nos Deus, antequam mundi fundamenta iacerentur. Et scriptum

est;

est: quòd Dominus dilexerit nos in DILECTO. Hæc autem electio de cælo nobis reuelatur, per verbi Dei prædicationem, cùm Pater cœlestis inquit: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacitum est: HUNC AUDITE. Et Christus dicit: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam vos. De Spiritu sancto verò Christus inquit: Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis, &c. Itaque tota sacratissima Trinitas, PATER, FILIVS ET SPIRITVS SANCTVS, ablegat omnes homines ad Christum, tanquam ad librum vitæ: vt in eo æternam Patris prædestinationem inuestigent & cognoscant. Hoc enim iam ab æterno decreverunt à Patre, quòd eos, quos saluare vult, per Christum saluos facere velit: vt Christus ipse inquit: Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Et alibi: Ego sum ostium: Si quis per me introierit, saluabitur.

*Matth. II.**Iohan. 16.**Iohan. 14.**Iohan. 10.**Iohan. 1.**Marc. 1.**Iohan. 6.**Iohan. 3.**Iohan. 6.*

CHRISTVS autem, vnigenitus Dei filius, qui est in sinu Patris, nobis voluntatem Patris cœlestis, atq; hac ratione etiam electionem nostram ad vitam æternam annunciauit: idque his verbis: Pœnitentiam agite, & credite Euangelio: appropinquauit enim regnum cœlorum. Et alio loco ait: Hæc est VOLUNTAS PATERIS, QUI MISIT ME, vt qui Filium videt, & credit in eum, habeat vitam æternam. Et alibi: Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret, vt omnis, qui in eum crediderit, non pereat, sed habeat vitam æternam, &c.

Hanc dulcissimam concionem vult Deus Pater, vt omnes homines audiant: vult, vt ad Christum veniant. Qui verò veneriat, eos Christus non à se repellit. Sic enim scriptum est: Quod venerit ad me, non eieciam foras.

Vt autem ad Christum venire possimus, Spiritus sanctus per auditionem verbi Dei veram in nobis fidem

Rom. 10.

operatur, sic enim Apostolus ait: Fides est ex auditu verbi Dei: quando, videlicet, illud sincerè & purè annunciat.

Qui igitur aeternae salutis vero desiderio tenentur, non macerent atq; excrucient sese cogitationibus & imaginationibus de arcano Dei consilio: an ad vitam aeternam sint praedestinati, & ordinati: quibus curis Satanas pias mentes quandoque affligere atq; excruciare solet. Christum potius audiant: & in eum, ut in librum vitae intueantur: in quo per scripta est omnium filiorum Dei electio ad vitam aeternam. Hic verò omnibus hominibus, absq; vilo discrimine testis locupletissimus est: Hanc esse Dei voluntatem, ut omnes homines ad Christum veniant, qui peccatis grauati & onerati sunt: ut ab ipso recreentur & salui fiant.

Hac doctrina Christi percepta, vitam emendemus, & verè poenitentiam agamus, & promissioni eius credamus, totamq; nostram in ipsum fiduciam collocemus. Quia verò hæc nostris viribus & ex nobis ipsis prestare non possumus, Spiritus sanctus ipse per verbum & sacramenta, in nobis poenitentiam & fidem vult operari. Ut autem in bono isto proposito vsq; ad beatum finem progredi, perseuerare, atq; in vera pietate constantes manere valeamus: inuocandus est Deus ardentibus votis, ut gratiam nobis suam benignè largiatur, quam nobis in sacro Baptismate pollicitus est: nec dubitemus, quin eam sit, iuxta promissionem suam, nobis donaturus. Hoc enim Christus nobis ipse sanctè promisit, dicens: Quis autem ex vobis patrem petit panem: nunquid lapidem dabit illi? aut piscem, nunquid pro pisce serpentem dabit illi? aut si petierit ouum: nunquid porriget illi scorpionem? si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dona dare filiis vestris, quantò magis pater vester cœlestis dabit Spiritum bonum petentibus se?

2. Cor. 3.

Et quia Spiritus sanctus in electis, qui iam in Christum

lum credunt, habitat, vt in templo suo: & in ipsis non est ociosus, sed impellit filios Dei, ad obedientiam mandatis Dei præstandam: ipsos etiam credentes non ociosos esse, multò verò minùs agenti & operanti Spiritui sancto resistere decet. Exerceant igitur sese in omnibus virtutibus, homine Christiano dignis: in omni, videlicet, pietate, modestia, temperantia, patientia, & charitate fraterna: magnamq; diligentiam adhibeant, vt vocationem & electionem suam firmam faciant: vt tantò minùs de ea dubitent, quantò efficacius Spiritus sancti virtutem & robur in se sentiunt. Spiritus Dei enim testimonium perhibet electis, quòd sint filij Dei. Quòd si etiam aliquando in tam graues tentationes inciderint, vt prorsus nullam amplius inhabitantis Spiritus Dei virtutem in se animaduertere & sentire possint, vt cum Dauide queribunda voce dicant: ego dixi in excessu meatis meæ, proiectus sum a facie oculorum tuorum: tamen rursus se erigant, & illud, cum Dauide, adijciant: (vtcunq; aliud in se sentiant:) Ideò exaudisti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.

*Roman. 8.**Psal. 31.*

Cùm etiam electio nostra ad vitam æternam non virtutibus aut iustitia nostra, sed solo Christi merito, & benigna cœlestis patris voluntate nitatur: qui se ipsum negare non potest: (cùm in voluntate & essentia sua sit immutabilis:) eam ob causam, quando filij ipsius obedientiam nõ præstant, sed in peccata labuntur, per verbum eos ad pœnitentiam reuocat: & Spiritus sanctus per verbum vult in ijs efficax esse, vt in viam redeant, & vitam emendent. Quando igitur vera pœnitentia & fide rursus ad ipsum sese conuertunt: pater cœlestis animum suum paternum constanter omnibus suis ostendere vult, qui ad verbũ eius tremunt, & seridò respiscunt. Sic enim scriptum est: Si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo, viro alteri nupserit, nunquid reuertetur ad eum ultra? nunquid non ipsa

*Isa. 66.**Ierem. 3*

terra sic contaminaretur? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: TAMEN REVERTERE AD ME, dicit Dominus.

Iohan. 6.

Quod verò in sacris literis asseritur: neminem ad Christum venire posse, nisi Pater eum trahat: id piè & rectè dicitur. Pater autem neminem trahere vult, absque medijs, sed vtitur tanquam ordinarijs medijs & instrumentis, verbo suo & sacramentis. Et neque Patris neque Filij voluntas est, vt quisquam prædicationem verbi negligat aut contemnat, & interim expectet, donec à Patre, absque verbo & Sacramento trahatur. Pater enim trahit quidem hominem, virtute Spiritus sui sancti: trahit tamen eum iuxta ordinem à se decretum & institutum, videlicet, per auditionem verbi sui diuini, tanquam reti aut sagena, qua electi è fucibus Satanæ eripiuntur. Ad conciones itaque sacras miseri peccatores conueniant, verbum Dei accurata diligentia audiant: neque dubitent, quin Pater eos ad filium suum Christum sit pertracturus. Spiritus enim sanctus virtute sua ministerio adesse, & per illud ad hominum salutem vult operari. Et hic est tractus ille Patris, de quo sacrae literæ loquuntur.

Quod autem non omnes, qui verbum Dei audiunt, credunt: ideoque ad grauiora supplicia in æternum damnantur: non existimandum est, Deum illis salutem inuidere. Ipsi suæ perditionis causa sunt, & culpam sustinent: propterea, quod verbum non ea intentione, aut eo proposito audierint, vt illud seriò & cum desiderio discerent: sed vt auditum verbum spernerent, blasphemarent, conuitijs proscinderent, & Spiritui sancto, qui per verbum in ipsis operari volebat, resisterent. Tales olim erant Christi temporib⁹ Pharisæi, eorumq; a seclæ. Vnde accuratè Apostolus distinguit inter opus Dei, qui solus facit vasa honoris: & inter opus Diaboli & hominis: qui ex instinctu & im-

pulla

...u Diaboli (nequaquam autem impellente Deo) /
 seipsum vas contumelie fecit. Sic enim scriptum est:
 Deus sustinuit in multa patientia, vasa irae, aptata in
 interitum: vt ostenderet diuitias glorie sue in vasa
 misericordie, quae prae parauit in gloriam.

His verbis Paulus d. fertè dicit: Deum vasa irae mul-
 ta patientia sustinuisse: non autem dicit: Deum FE-
 CISSE vasa irae. Si enim hæc ipsius fuisset voluntas,
 non multa certè opus erat diuina patientia. Quòd au-
 tem aptata sunt ad interitum, in culpa sunt Diabolus
 & homines: nullo autem modo Deus.

Omnia enim præparatio seu aptatio ad interitum à
 Diabolo est, & ab homine per peccatū: nequaquam autem
 à Deo. Deus enim non vult, vt homo vllus damnetur:
 quomodo igitur hominem ad damnationem ipse præ-
 pararet seu aptaret? Vt enim Deus non est causa pec-
 cati: ita etiam non est poenae, hoc est, damnationis.
 Sed vntea causa damnationis, est peccatum. Stipendi-
 um enim peccati mors est. Et, vt Deus non vult pec-
 catum, nec peccato delectatur: ita etiam non vult
 mortem peccatoris: neque ipsius damnatione dele-
 ctatur. Non enim vult Deus quenquam perire, sed po-
 nit vt omnes poenitentiam agant. Sic enim scriptum
 est in Ezechiele: Viuo ego, dicit Dominus, nolo mor-
 tem peccatoris: sed vt conuertatur & viuat. Et Paulus
 disertis verbis testatur, quòd ex vasis ignominie, vasa
 in honorem (per virtutem & operationem Dei) fieri
 possint. Sic enim scribit: Si quis emundauerit se ab
 istis, erit vas in honorem, sanctificatum & vtile Domi-
 no, ad omne opus bonum paratum. Qui autem se e-
 mundare debet, cum necesse est prius fuisse immun-
 dum, impurum, & per consequens vas ignominie. De
 vasis autem misericordie Apostolus clarè dicit, quòd
 Dominus ipse præparauerit ea ad gloriam: id quòd
 nequaquam affirmat de damnatis, qui ipsi (non autem
 Deus) sese vasa damnationis fecerunt.

Rom. 9.

I

II

III

IV

V

VI

ROMANOS.

Ezech. 33.

2. Pet. 3.

Eze. 18, 33.

2. Tim. 2.

Sed & hoc magna cura considerandum est: quando Dominus peccata peccatis punit: hoc est, cum eos, qui aliquando conuersi fuerant, propter subsequentem securitatem carnalem, impoenitentiam, contumaciam in sceleribus, & propter voluntaria flagitia punit excæcatione, & induratione: id non ita accipiendum esse, quasi Deus nunquam serio voluisset, vt tales ad agnitionem veritatis peruenirent, & salutem consequerentur. Vt enim hæc voluntas Dei reuelata est.

I.

Quòd Deus omnes respicientes & in Christum credentes, in gratiam recipere velit: ita & hæc est Dei reuelata voluntas: Quòd eos, qui sponte sese à sancto Dei mandato auertunt, in coinquinationes mundi se denuò implicant, & Satanae cor adornant, spiritumq; gratiæ contumelia afficiunt, seuerissimè punire velit: & quòd tales, si in impietate persenerauerint, indurandi, excæcandi, & in æternum damnandi sint.

II.

*I. Pet. 3.**Luc. II.**Hebr. II.**Exod. 9.**Rom. 9.*

Itaq; Pharao (de quo scriptum est: In hoc ipsum excitavi te, vt ostendam in te virtutem meam: & vt annuncietur nomen meum in vniuersa terra) non ideò perijt, quòd Deus illi salutem inuideret: aut quasi Deus ipsius damnatione & interitu delectaretur. Deus enim non vult quenquam perire, neque morte peccatoris delectatur: sed vult, vt conuertatur & viuat, Ezech. 33.

Quòd autem Dominus cor Pharaonis indurat, vt Pharao sabinde peccando pergat, & quò grauius admonetur, eò magis ipse induretur: id poena est antecedentium ipsius peccatorum, & immanissimæ & multiplicis tyrannidis, quam in filios Israël (contra conscientia suæ stimulos) exercuerat. Et cum Dominus ipsi verbum ac voluntatem suam annunciari curaret: Pharao verò nihilominus ex proposito & destinata malitia simpliciter, aduersus omnes exhortationes & admonitiones contumaciter insurgeret: Dominus ma-

nu n

num ab eo suam retraxit, eum deseruit: atque ita cor ipsius induratum est, & Dominus iustum iudicium suum aduersus eum executus est. Omnino enim Pharaon aeterno gehennæ incendio dignus erat. Et sanè D. Paulus exemplum Pharaonis non alio fine adfert, quam vt eo ipso Dei iustitiam declararet, quam in impenitentibus hominibus, & verbi diuini contemptoribus puniendis, demonstrat. Nequaquam autem Pauli mens est, quòd Dominus Pharaoni aut vlli alij homini salutem inuideat: aut quòd in arcano suo consilio quenquam ad damnationem prædestinauerit, vt ille nullo modo salutem consequi possit.

Hac pia doctrina & declaratione articuli de æterna & saluifica electorum filiorum Dei prædestinatione, Deo gloria sua omnis solidè tribuitur: quòd, videlicet, mera & gratuita misericordia in Christo (absque omnibus nostris meritis aut bonis operibus) saluos nos faciat, secundùm voluntatis suæ propositum. Sic enim scriptum est: Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum, per Iesum Christum, in ipsum: in laudem gloriæ gratiæ suæ: in qua acceptos nos fecit, in dilecto. Falsum igitur est, & cum verbo Dei pugnat, cum docetur, quòd non sola Dei misericordia, & vnicum sanctissimum Christi meritum, verùm etiam ALIQUID IN NOBIS, causa sit electionis diuinæ: propter quod nos Deus ad vitam æternam prædestinauerit. Non enim tantùm, antequam aliquid boni faceremus, verùm etiam, priusquam nasceremur, imò ante iacta fundamenta mundi elegit nos Deus in Christo. Vt secundùm electionem propositum Dei maneret: non ex operibus, sed ex vocante, dictum est ei: Maior seruiet minori: sicut scriptum est: Iacob dilexi: Esau autem odio habui, Rom. 9. Genes. 25. Malach. 1.

Sed & hæc pia doctrina nulli vel ad animi angustias, vel ad vitam dissolutam & impiam, vllam occasionem

præbet: quando, videlicet, homines docentur, quòd æternam electionem, in Christo, qui liber vitæ est, & sancto eius Euangelio quærere debeant. Euangelion enim nullum respicientem peccatorem à salute excludit: sed ad pœnitentiam, ad agnitionem peccatorum suorum, & ad fidem in Christum omnes peccato grauatos & sensu iræ Dei perturbatos peccatores vocat & inuitat: & Spiritum sanctum ad emundationem & sanctificationem promittit. Etenim hic articulus rectè & dextrè explicatus, veram & omnium firmissimam consolationem perturbatis mentibus præbet: quia inde certi fiunt, quòd salus æterna non in manu ipsorum sit posita: (quam aliàs multò facilius, quàm Adam & Eua in paradiso, imò singulis horis & momentis amitterent:) sed nõrunt, eam in clementi diuina prædestinatione fundatam esse: quam nobis reuelauit in Christo, ex cuius manu nemo nos rapiet, Iohan. 10. 2. Tim. 2.

Quare si quis doctrinam de æterna Dei prædestinatione eo modo proponat, vt vel perturbatæ mentes ex ea consolationem nullam haurire possint, sed potius ad desperationem illis ansa præbeatur: vel impœnitentes in sua securitate, improbitate & malitia confirmantur: tum nihil certius est, quàm quòd articulus de electione non ad normam & iuxta voluntatem Dei, sed secundum humanæ rationis cæcum iudicium, & ex impulsu atque instinctu Diaboli malè & peruersè doceatur.

Rom. 15.

Quicquid enim scriptum est (vt Apostolus testatur) in doctrinã nostram scriptum est, vt per patientiam & consolationem scripturæ spem habeamus. Quòd si nobis per scripturam consolatio illa vel eneruatur, vel eripitur: certo certius est, scripturam contra sententiam & mentem Spiritus sancti explicari & intelligi.

In hac

In hac simplici, perspicua & salutari declaratione, quæ in voluntate Dei reuelata solidissimum habet fundamentum, acquiescimus. Et omnes argutas, curiosas, & ad ædificationem inutiles quæstiones atq; disputationes fugimus atq; auersamur. Et si quæ huic simplici, sinceræ atq; salutari explicationi repugnant, ea rejicimus atq; damnamus.

Et hæc de controuersis articulis (de quibus inter Theologos Augustanæ Confessionis multos iam annos disputatum est: cum quidam in illis errassent, vnde difficiles controuersiæ, & certamina religionis eruperunt) dixisse sufficiat.

SPERAMVS autem, omnes, tam aduersarios, quam amicos nostros, ex hac declaratione deprehensuros, nostrum propositum haudquaquam fuisse propter temporariam pacem, tranquillitatem, aut concordiam aliud (cum iactura aut detrimento æterno, immortali, atq; immutabilis veritatis cœlestis) cuiquam largiri: id quod etiam non in nostra est potestate. Neque verò talis pax & concordia, quæ veritati aduersaretur, & eiusdem oppressionem moliretur, diu durare possit. Sed & ne in animum quidem nostrum vnquam induximus, purioris doctrinæ corruptelas, vel etiam manifestos damnatosq; errores suco quodam commendare, dissimulare aut occultare. Hanc verò concordiam ex animo diligimus, & toto pectore amplectimur, eamq; pro virili (quantum quidem in nobis erit) promoauere summo studio cupimus, qua Deo honor suus illibatus seruetur, veritati Euangelicæ nihil decedat: nulli etiam falso dogmati locus concedatur: peccatores ad seriam pœnitentiam inuitentur: perturbatæ mentes fide erigantur: in obedientia noua confirmantur: atq; adeo per vnicum Christi meritum, iustitiam veram, & salutem æternam consequantur.